
SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for HSL-fakultetet

Møtedato:

Sak:

Prinsipper for tildeling av FoU-terminer og økonomisk støtte til utenlandsopphold

Innstilling til vedtak:

Forslag til vedtak legges frem på møtet basert på diskusjonene i seminardelen 8. desember.

Bakgrunn:

Fakultetsstyret vedtok i møte 16. juni 2021 i et eget punkt til sak FS 21/21 *Tildeling av forsknings- og utdanningstermin med oppstart i 2022 og økonomisk støtte til utenlandsopphold*¹, at det skal legges frem en prinsippsak om praktiseringen av regelverket for terminordningen i løpet av høsten 2021.

I behandlingen av saken uttrykte fakultetsstyret bekymring for den økonomiske situasjonen ved fakultetet, og om arbeids- og budsjettsituasjonen ved de enkelte enhetene blir tatt tilstrekkelig hensyn til i forslagene fra enhetene innstilles på innvilgning av terminer til de ansatte. Vedtak om tildeling av forsknings- og utdanningstermin ved enheter med merforbruk ble gitt under forutsetning av at det ikke medfører nye vikarkostnader. Dekanen fikk i fullmakt til å avklare tildelingene av terminene i dialog med instituttlederne innen utgangen av juni.

Vanskelig bemannings- og budsjettsituasjoner ved enkelte av fakultetets enheter har gitt utfordringer i å oppfylle formålet med terminordningen for vitenskapelig ansatte. Utfordringene knyttes til planleggingen av ressursbehovet, inkludert terminer og vikarmidler, og begrensinger i rammetildelingen. Enhetene må ha rom for å kunne følge opp sine forpliktelser med å tilrettelegge for at alle faglige tilsatte får gode vilkår for forskning, utdanning, innovasjon, formidling og kunstnerisk utviklingsarbeid. Formålet med terminordningen er å bidra til økt kunnskapsproduksjon på alle fagområder, og i tilbudet av forskningsbaserte utdanninger med kvalitet på høyt internasjonalt nivå (jf. pkt. 1.1. og 1.2. i retningslinjene). Mangler dette handlingsrommet over lengre tid, er det problematisk.

Hvordan enhetene bedre kan håndtere slike utfordringer ble satt på dagsordenen til seminaret med instituttlederne avholdt på Linken den 24. september 2021. Her ble flere av utfordringene diskutert og det ble spilt inn forslag til mulige løsninger og tiltak.

¹ Arkiv: 2020/2598

I oppfølgingen etter Linken-seminaret har forslagene vært utredet opp mot regelverket, herunder også tydeliggjøring av hvilket handlingsrom instituttlederne har innenfor retningslinjene til å velge mer fleksible løsninger. Forslagene har dernest vært på høringsrunde der institutt-/senterlederne har hatt anledning til å kommentere dem og gi sine innspill. Innspillene følger vedlagt saken.

Det er mottatt skriftlige innspill fra følgende institutt/senter:

Institutt for språk og kultur (ISK)

Institutt for samfunnsvitenskap (ISV)

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP)

Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi (AHR)

Institutt for barnevern og sosialt arbeid (IBS)

Senter for samiske studier (Sesam)

I utredningen av saken har det også vært sett til hvordan BFE-fak, Helsefak og NT-fak praktiserer retningslinjene og hvilke ordninger de har for tildeling av økonomisk støtte i tilknytning til terminer. En oppsummering av disse er vedlagt saken.

Forslag og tiltak for økt fleksibilitet

Under listes forslagene og tiltak til mulige løsninger i en oversikt det kan velges i fra og som kan bidra til økt fleksibilitet innenfor arbeids- og budsjettplanene på enhetene. Innspillene er både fra institutt/sentrene og eksempler hentet fra andre fakulteter ved UiT. Vi presiserer at ikke alle forslagene er fakultetets anbefalinger, men er tatt med i saken som grunnlag for diskusjon på seminaret 8. desember. Eventuelle forslag til reviderte utfyllende bestemmelser til retningslinjen for fordeling av forsknings- og utdanningstermin kan skje i oppfølgingen etter styremøtet, men bør være på plass før neste søknadsrunde om terminer.

1. Fastsette felles rangering av (et utvalg av) kriterier i pkt. 3.4 (og/eller andre kriterier) som skal gjelde for prioritering av søknader ved alle institutt/sentre for å nå målsettinger i fakultetets [strategiplan](#).
2. Fastsette instituttvis rangeringer av kriteriene i pkt. 3.4 i retningslinjene tilpasset egen drift og strategiske planer. Gi føringer til ønsket innhold i arbeidsplaner for terminer i søknader fra de ansatte.
3. Mer ansvar legges til instituttene/sentrene.
4. Årlige samlerapporter fra instituttene/sentrene til fakultetet som inneholde leders vurdering av det faglige utbyttet av siste års forskningsterminer for enheten i forhold til strategi og mål.
5. Alle innkomne søknader skal prioriteres av instituttlederne etter tydelige rangeringskriterier i en samlet oversikt over de med og uten utenlandsopphold. Fakultetet utarbeider mal til dette formålet.
6. Dersom en søknad ikke innstilles av instituttet/senteret, må instituttet/senteret selv informere søkerne om avslaget.
7. Utarbeide langsiktige planer på enhetene som inkluderer vurderinger av ressursbehov til undervisning/utvikling av nye studieprogrammer og emner, og behov for nedleggelse av studietilbud opp mot antall ansatte, planer for terminer og vikarmidler innenfor egen ramme/eksterne prosjekter.
8. Mer ustrukturt bruk av ett semester termin, fremfor ett år termin. Kortere terminer på under ett semester er også mulig.

9. Fastsette en lengre opptjeningsperiode for ansiennitet enn hva som er minstekravene i retningslinjene er for å tildeles inntil ett semester og ett år termin.
10. I gjeldende retningslinjer fra 1.1.2021 er perioden for opptjening av ansiennitet satt lik for alle fire stillingskategoriene som kan søke om termin, mens det i de forrige retningslinjene kunne gis inntil ett år termin etter seks tjenestear for tilsatte med 70/30 fordeling mellom undervisning og FoU-arbeid (og tilsvarende inntil ett semester termin etter tre års sammenhengende tjenestetid). Skal fakultetet gå tilbake til lengre opptjeningsperiode for tilsatte med 70/30 fordeling?
11. Opparbeide plusstimer i den ansattes timeregnskap, nullstilles ved tildeling av termin
12. Etablere praksis der de ansatte enes om å arbeide på dugnad for å sikre at kollegaene kan få termin (eksempel fra ISV).
13. Den som er tildelt termin er fritatt for undervisning og administrasjon og har plikt til å konsentrere sin arbeidsinnsats i henhold til godkjent plan for terminen (jf. pkt. 6). Det foreslås at ansatte i termin ikke kan få godskrevet plusstimer. Veiledning av master- og ph.d.-studenter tas innenfor arbeidstiden i terminen, ikke som plusstimer.
14. Instituttleders handlingsrom til å tilrettelegge for ekstra FoU-tid bør benyttes i større utstrekning som alternativ til UiTs terminordning. Forslag om at det gjøres skriftlig avtale med den ansatte og avklares hvilke begrensninger ekstra FoU-tid skal få for opptjeningen til ordinær termin, f.eks. tidligste tidspunkt for når den ansatte kan søke om ordinær termin
15. Forskeropphold ved CAS endres fra å regnes som en særskilt termin som ikke går til avkortning på opptjening av ansiennitet, til å regnes som ordinær termin. Ny opptjening av ansiennitet (til ordinær termin) skal starte etter CAS-oppholdets avslutning. Tidligere opparbeidet ansiennitet fra før CAS-oppholdet, nullstilles.
16. Primært skal alle ansatte søke om støtte gjennom [Norges forskningsråds ordning for midler til forskningsopphold i utlandet for forskere](#). Dersom støtte ikke innvilges, kan det søkes ved fakultetet.
17. Søknader om som inkluderer stipend/reisestøtte for utenlandsopphold rangeres i henhold til strategiske prioriteringer fra fakultet og institutt/senter. Rekkefølgen av søknader i enhetenes innstillinger vil bli vektlagt av fakultetet.
18. Fakulteter tildeler vikarmidler til enheter i tilfeller der godkjent plan for terminen er å skrive EU-søknader.
19. Innvilge terminer til søkere som har frikjøpsmidler/vikarmidler i eksternfinansierte prosjekter.
20. Rapport fra forrige termin gjøres tilgjengelig og tas med i vurderingen av den nye søknaden om termin.

Administrasjonens vurderinger

Sentrale omlegginger i regelverket for UiTs terminordning i 2019 og 2021 har bidratt til at instituttleders oppgave med å rangere og prioritere søkere, har blitt mer krevende. I revisjon av retningslinjene gjeldende fra 1.1.2019 utgår kravet til minste antall publikasjonspoeng og erstattes av det mer kvalitative kravet til søker som 'aktiv forsker' der instituttleder må gjøre vurderinger av den ansattes publikasjoner/resultater/aktiviteter sitt 'innhold, kvalitet og betydning' for fagmiljøet, før det innstilles på termin. Når retningslinjene på nytt revideres i 2021, utvides terminordningen fra forskning- og utviklingsarbeid, til også å inkludere utdanning. Hensikten er at terminordningen nå skal favne om *hele* den faglige bredden i den ansattes stilling. Utdanning blir enda et område av de ansattes arbeid som instituttleder må vurdere betydningen av når søknad om forsknings- og utdanningstermin fra de ansatte skal behandles.

Disse (og andre justeringer i de sentrale retningslinjene) har reist spørsmål til hvordan regelverket skal, eller kan, praktiseres. I menyen med tiltak er det tatt med forslag som gir instituttlederne mer autonomi og større fleksibilitet i bruken av regelverket.

Ordningen med økonomisk støtte til utenlandsopphold ved vertsinstitusjon under terminen bør også gjennomgås som strategisk virkemiddel. Hittil har alle søkere som i godkjent plan for innvilget termin har lagt opp til utenlandsopphold og vedlagt invitasjonsbrev fra vertsinstitusjon, fått innvilget støtte av fakultetet. Totalkostnaden for ordningen er høy selv om satsen som tildeles den individuelle søker ikke kan sies å være det (inntil kr 50 000 for ett semester og inntil kr 100 000 for ett års utenlandsopphold). Satsene har ikke vært regulert på mange år. Fakultetet har ikke egen sats for de som reiser alene eller sammen med familie, eller reiser til destinasjoner som gir høye reise-/merkostnader. Bør satsen økes, eller bør ordningen differensiere mere? F.eks. med månedssats for stipend, og skille imellom sats for stipend for oppholdet, og støtte til dekning av reiseutgifter? Hva med ekstra støtte for opphold med relevans for søknader til EU-finansierte prosjekter? Se vedlegg for hvordan økonomisk støtte til utenlandsopphold i tilknytning til termin, forvaltes ved andre fakulteter.

Dekanens vurdering

Det går frem av retningslinjene at forskning- og utdanningstermin er en faglig stimuleringsordning og ikke en rettighet for tilsatte. Likevel erfarer vi at det blant mange av de ansatte fortsatt eksisterer en holdning om at termin er en rettighet ved oppfylling av minstekravene til ansiennitet og publikasjoner/resultater. Terminordningen er et strategisk virkemiddel og dette må tydeliggjøres overfor de ansatte. Et sentralt tema for diskusjon bør derfor være strategiske kriterier, og hvilke man skal prioritere. Strategiske føringer bør også diskuteres i forhold til fakultetets økonomiske støtteordning til terminer.

Fakultetsstyret diskuterte i møte 03.02.21 (sak FS 2/21) å fastsette en egen rangering av kriteriene oppgitt under pkt. 3.4. i retningslinjene som støtte til instituttleders oppgave med å vurdere terminsøknader. Styret valgte da å ikke gjøre dette siden disse rangeringen ville treffe ulikt på enhetene. Erfaringene fra årets søknads- og tildelingssak for terminer med oppstart i 2022, gjør det aktuelt å ta spørsmålet opp på nytt igjen.

Instituttene/sentrene kan fastsette egen rekkefølge av kriteriene for å prioritere søkere tilpasset sin drift og strategisk plan, og/eller fakultetet kan gi slik prioritering. I kombinasjon med mer fleksibel praktisering av retningslinjene og andre tiltak, kan handlingsrommet forbedres for de enhetene som har behov for dette. Det er viktig her å presisere at enheter som har rammene og handlingsrommet, og som får bemanningsplanene og forpliktelsene med studietilbudet til å gå opp med antall ansatte og disponible vikarmidler, fortsatt skal kunne innstille på termin i forhold til minstekravene til opptjeningsperiode og uavkortet lengde på termin i retningslinjen.

I flere av innspillene ser vi ønske om større grad av likebehandling i (innvilgning av) søknader mellom og innenfor enheter. Det er ikke realistisk å få til likebehandling imellom enhetene. Enhetene er ulike, og innvilgning av søknader om termin vil derfor ikke kunne behandles likt. Blant annet fordi kvalitative vurderinger skal legges til grunn i vurderingen av søkers bidrag (publikasjoner/resultater) til fagmiljøet i opptjeningsperioden, og i vurderingene av planene for termin. Dernest blir det en vurdering opp mot arbeids- og budsjettssituasjonen og strategiske planer og målsettinger for virksomheten.

Noen institutt ønsker mer autonomi i tildelingen av FoU-terminer. Enhetene har allerede stor grad av autonomi i sine anbefalinger om innvilgning/ikke innvilgning av terminsøknader. Fakultetets rolle har vært ta imot søknadene, forhåndsvurdere disse, å gi råd, kontrollere enhetenes vurderinger av søknadene, og gjøre vedtak. Mer autonomi kan gis til enhetene ved at flere av oppgavene og ansvaret overdras fra fakultetet til instituttene/sentrene. Mer autonomi kan også gis til enhetene ved å åpne for mer fleksibel praktisering av retningslinjene i fakultetets utfyllende regler når det gjelder f.eks. lengre opptjeningsperiode, eller anbefalinger av kortere terminer m.v. Forslagene om dette kommer frem av menyen over.

Sonni Olsen
dekan

—

Frode G. Larsen
fakultetsdirektør

—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: seniorrådgiver Mayvi B. Johansen

Vedlegg:

Retningslinjer for fordeling av forsknings- og utdanningstermin inkl. fakultetets utfyllende regler (gjeldende fra 1.1.2021)

Innspill fra instituttene/sentrene

Andre fakultets praktisering av retningslinjene og ordninger for økonomisk støtte